OVER DE R.K.S.P.

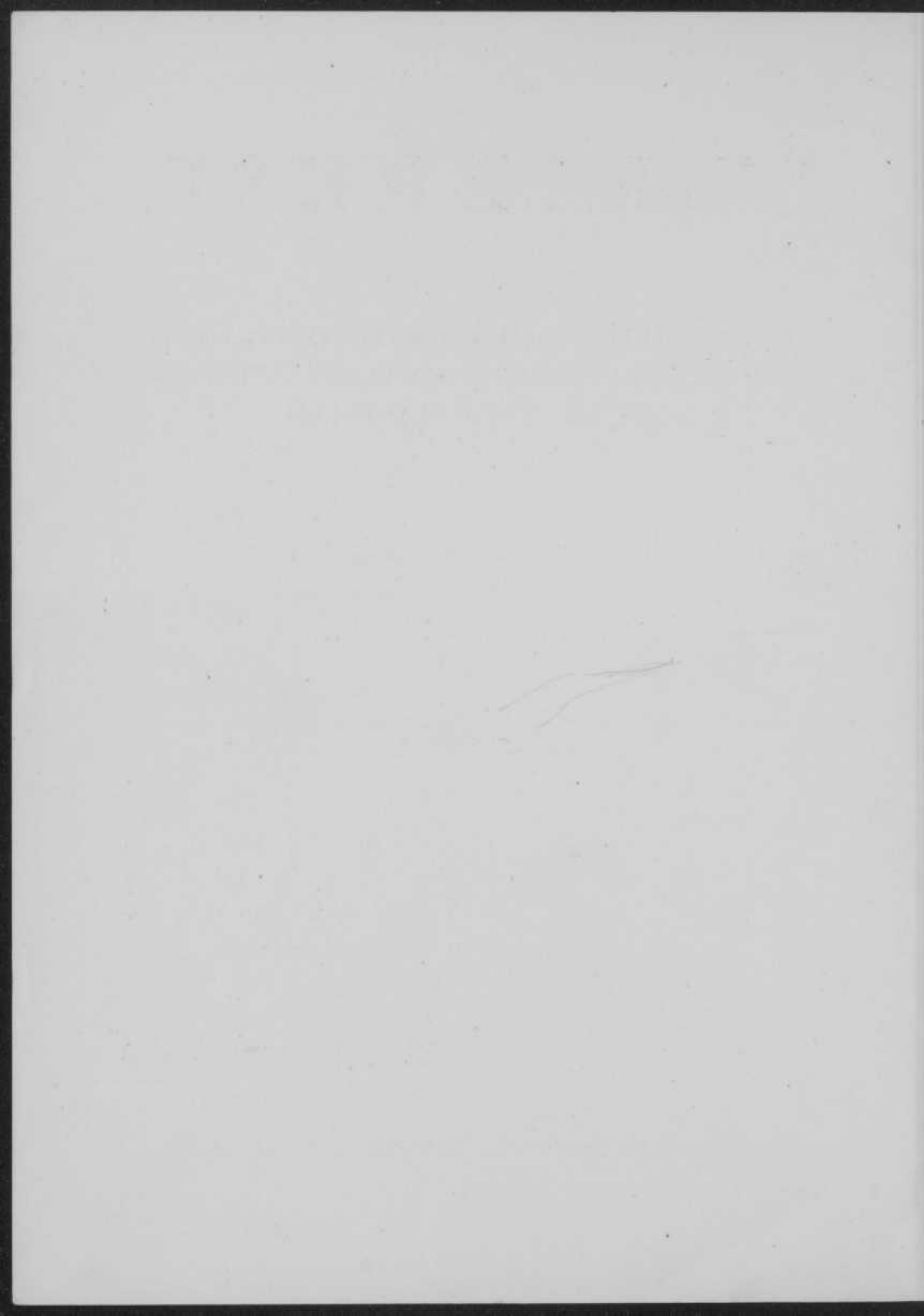

DE GESCHIEDENIS DER R.K. IN NEDERLAND. DE R.K STAATS-PARTIJ EN HAAR VERWORDING SINDS SCHAEPMAN

DOOR G. F. VLEKKE

15 CENT

NENASU - UTRECHT

OVER DE R.K.S.P.

DE GESCHIEDENIS DER R.K. IN NEDERLAND. DE R.K. STAATSPARTIJ EN HAAR VERWORDING SINDS SCHAEPMAN

DOOR **G. F. VLEKKE**

Utrecht, c. 1985

NEDERLANDSCHE NATIONAAL SOCIALISTISCHE UITGEVERIJ

VOLKSGENOOTEN EN KAMERADEN.

Doel van deze brochure is mijn R.K. volksgenooten ervan te overtuigen, dat juist de politieke constellatie van heden vergeleken met de historie van het R.K. volksdeel in Nederland en bezien in het licht dier historie een waarschuwing is voor allen om toch tot het inzicht te komen, dat die constellatie funest is voor ons geheele volk en dus ook voor onze R.K. volksgenooten, die nog steeds in de R.K. Staatspartij het anker meenden te zien, waaraan geestelijk en maatschappelijk, ja ook geestelijk hun heil in ons land kon worden toevertrouwd.

Zij zullen dan inzien, dat de grondoorzaak van alle ellende en verdrukking in de afgeloopen eeuwen juist gelegen was, in den haat van Volksgenoot tegen Volksgenoot, de miskenning van den plicht elkander lief te hebben ook dan en daar, waar verschillen bestaan in levens- en wereldhouding, in leven- en wereldbeschouwing; elkander lief te hebben, omdat wij hetzelfde land ons Vaderland noemen, omdat hetzelfde land onze wieg droeg, omdat hetzelfde land ons graf zal bergen.

Zij zullen dan inzien, dat de strijd voor de emancipatie der R.K. Volksgenooten noodig was, helaas noodig was, omdat het eene volksdeel de rechten van het andere volksdeel miskende, hoonde, met voeten trad.

Zij zullen dan inzien en aanvoelen, dat die strijd nooit had mogen bestaan en juist een aanklacht is tegen datgene, wat voortduurt tot op dezen dag — de tegenstelling in eigen volk.

Als die eendracht, die eensgezindheid, welke toch ons karakter zoo gemakkelijk ligt, die fascistische gedachte van éénheid in verscheidenheid, ons volk tot basis van haar leven en streven geweest was, zooals de N.S.B. die brengen zal en nu onder haar leden reeds beleeft; die strijd, die als zoodanig nooit het *doel* mag zijn, maar altijd het *middel* was, zou niet noodig zijn geweest.

Nu wordt die strijd als een glorierijke periode in de geschiedenis van het R.K. volksdeel verheerlijkt; nu wordt men paraat gehouden tot dien strijd, die als *middel*, ik zeg het nogmaals, helaas noodig was, doch, die in onze dagen als *doel* het eenige bestaansrecht is der R.K. Staatspartij.

De conclusie ligt voor de hand:

De reden, de oorzaak van den strijd weg, het doel van den strijd weg. De tegenstelling, de haat weg, de strijd weg. De strijd weg, de toestand van gewapende vrede, of wil men sterker de mobilisatie van volksdeel tegen volksdeel, van volksgenooten tegen volksgenooten weg.

In deze bladzijden zal die strijd ter verduidelijking van het voorafgaande in korte trekken geschetst worden, zal geschetst worden, wat deze strijd voor resultaten had, om ten laatste het heden te beschouwen, den toestand van kunstmatig voort-laten-duren van dien strijd, de mobilisatie boven genoemd.

De tijd, onmiddellijk volgende op de hervorming, bracht in vele landen den ergerlijksten burgeroorlog en in ons land den opstand tegen den wettigen heer, Filips, die tevens koning van Spanje was. Die strijd was geenszins een strijd der hervormden alleen tegen Filips II; zeer velen, die trouw waren gebleven aan de Moederkerk verfoeiden de scherpte der plakkaten en de wijze waarop zij werden uitgevoerd. Langzamerhand werden de hervormden in ons land het meest militant, ofschoon zij stellig in deze gewesten nog een minderheid vormden, en het gevolg was, dat daar, waar de opstand tegen Spanje succes had, de R.K. eeredienst verboden werd, de geestelijken verdreven en zelfs hier en daar op gruwelijke wijze werden doodgemarteld.

De opstand tegen Spanje nam steeds meer den vorm aan van een oorlog, die in 1648 eindigde met den vrede van Munster.

Nu brak voor de R.K. Volksgenooten een tijd aan, van verguizing, jammer en onderdrukking, zelfs in het geheel R.K. Brabant en Limburg, toen nog de Generaliteitslanden, was de openbare uitoefening van den godsdienst verboden en daar, waar zij geduld werd, werd dat slechts verkregen ten koste van ondragelijke z.g. recognitiën, groote sommen gelds aan den schout of den baljuw te voldoen.

De willekeur daarbij betracht, tart iedere beschrijving en werd van overheidswege nooit beteugeld. 't Is de treurige tijd, dat de R.K. in schuilkerkjes, verborgen lokalen in achterbuurten, op zolders en in pakhuizen in de steden, ook in Amsterdam b.v. hun godsdienstoefeningen hielden, terwijl in datzelfde Amsterdam de

Portugeesche en Hoogduitsche Israëlieten een grootsche synagoge bouwen mochten.

Op 't platte land waren de schuurkerken de bedehuizen der geloovigen.

Dat was de vrucht van den haat van Volksgenooten tegen Volksgenooten. Wie zal dat goedkeuren? Mocht dat toen? Mag dat nu? Mag de verscheidenheid in levensbeschouwing de volksgenooten tegen elkaar opzetten?

De geschiedenis gaat verder.

De Fransche revolutie van 1789 had gevolgen voor geheel West Europa, dus ook voor ons land.

De Fransche revolutie-legers, waarin zich de vluchtelingen uit de restauratie 1788 van ons land bevonden, trokken ons land binnen en wierpen het oude omver en daarmede ook het stelsel van Staatsgodsdienst.

Is 't niet te bejammeren, dat onze R.K. Volksgenooten het revolutiemonster bejubelden, ja logisch bejubelen moesten, omdat het voor hen de gelijkberechtiging van hun godsdienst met die der andere volksgenooten bracht? Is 't niet te bejammeren, dat de vreemdeling (en wat voor een!) brengen moest, wat de eigen volksgenooten niet geven wilden?

1795. Een nieuw, gelukkiger tijdperk werd ingeluid voor de R.K. in Nederland.

Na menig vinnig debat in de Nationale Vergadering waarin 30 R.K. aanwezig waren, moest tegenover de oude palstaanders voor de Staatskerk eindelijk (na een periode van inzinking in den Napoleonitischen tijd,) vooral onder Lod. Napoleon een K.B., 2 Aug. 1808, worden uitgevaardigd: de volkomen gelijkstelling der verschillende eerediensten in derzelver betrekking tot den Staat.

Door dienzelfden Lodewijk Napoleon kregen de R.K. in sommige plaatsen hun kerken terug o.a. ook de Bossche Kathedraal.

Toen in 1810 Holland bij Frankrijk werd ingelijfd werd Napoleon degene, die deels den R.K. de hun toekomende rechten gaf, deels den R.K. het godsdienstige leven moeilijk maakte, door zijn hinderlijke en onwettige inmenging in de kerkelijke aangelegenheden, zooals de benoeming van kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeders.

Napoleon viel. In 1813 komt de zoon van stadhouder Willem V als souvereine vorst, later als Koning Willem I.

Naast zijn groote eigenschappen, waardoor hij veel voor ons volk

heeft gedaan, had hij er ook, waardoor hij het R.K. volksdeel door dwang en het benemen van bewegingsvrijheid terug sloeg in een toestand, die aan vóór 1795 herinnerde.

Weer strijd om recht, weer de miskenning van de rechten van een groot deel der volksgenooten. Ziedaar die kanker, die vreet aan den bloei van een volk. Strijd in een volk, strijd van volksgenooten tegen volksgenooten, want 't kan niet ontkend, dat zij, die in 1795 hun Staatskerk zagen verdwijnen, onder Koning Willem I die kerk wilden doen herleven.

Na 1830, toen België zich afscheidde, brak een nog moeilijker tijd voor de Noordnederlandsche R.K. aan.

Uit dien tijd, toen alles somber was en men zelfs niet als Katholieken spreken durfde, kennen we helden onder de R.K. als le Sage ten Broek en Jhr. Leopold van Sasse van Ysselt, die in woord en geschrift, geestdriftig en moedig demonstreerden, dat helaas gestreden moest worden voor emancipatie. Gestreden, dat eeuwige strijden van eigen volksgenooten om recht.

Is het niet tragisch om bij de grondwetsherziening van 1840, noodzakelijk geworden door de definitieve afscheiding van België, (1839) in de dubbele Kamer Jhr. Leopold van Sasse van Ysselt deze woorden te hooren uitroepen: „Ik zweer U thans, Ed. Mogende Heeren, bij mijn grijze haren, dat het tijd, hoog tijd is om aan de billijke vorderingen der Katholieken te voldoen; nog hangt het van U af, of om juister te spreken van U en van de regeering, om meer dan een millioen menschen tot den stevigsten, den hechtsten steun van den staat, of tot een impossiblen inerten volksdrom te maken, die vreemd in het land, dat hij bewoont, met de armen op de borst de gebeurtenissen afwacht — Nog is het tijd!"

Tevergeefs, de regeeringsvoorstellen werden met 109 tegen 11 stemmen aangenomen en de eisch van volstrekte vrijheid en Godsdienst en onderwijs was weer van de baan.

Als voorbode voor de later gegroeide politieke constellatie dient hier opgemerkt, dat bovengenoemde eisch in de grondwetsherziening naar voren was gebracht door de z.g. liberalen (onder wie Thorbecke) en de R.K.

Niet ten onrechte werden de R.K. dan ook „liberale" Katholieken genoemd. De z.g. conservatieve Katholieken stonden tegenover de grondwetsherziening niet vijandig en dat waren er nog 10.

In 1840 kwam Koning Willem II aan de regeering. Deze stond

veel eerlijker en ruimer tegenover de R.K. waartoe in geen geringe mate zijn verblijf in Noord-Brabant en zijn omgang met den Tilburgschen pastoor (later aartsbisschop) J. Zwijsen had medegewerkt. Onder zijn regeering nam de schoolstrijd vaster vormen aan.

Deze schoolstrijd is 't, die de politieke constellatie van heden geschapen heeft. Van 1840—1842 kwamen mannen als prof. Siegenbeek (voorstander) en Mr. Groen van Prinsterer (tegenstander van staatsonderwijsmonopolie) tegenover elkaar. Verderop zullen we daar nader op ingaan.

17 Maart 1848 benoemde Koning Willem II de commissie van 5 die de grondwetsherziening tot stand moest brengen, welke reeds lang geëischt was, doch steeds was tegen gehouden. De Februari-revolutie in Frankrijk was echter voor den Koning een aanwijzing, dat die herziening niet langer tegen te houden was. De R.K. die hun beminden koning nooit onwelgevallig hadden willen zijn, waren toch degenen, die met de liberalen deze herziening met aandrang eischten. Een der hunnen Mr. Storm was dan ook in de commissie van vijf vertegenwoordigd.

Waardoor die groote vriendschap tusschen R.K. en liberalen, terwijl later toch bewezen zal worden, dat de grondstellingen der liberalen verderfelijk waren en veroordeeld zouden worden door den Syllabus van den Paus?

't Antwoord op deze vraag is hetzelfde als dat, wat gegeven zou worden op de vraag: „Waarom waren de R.K. in 1795 revolutionair en Jacobijn". Niet om *'t beginsel op zedelijk en godsdienstig gebied.* Neen, dat beginsel was verfoeilijk en streng veroordeeld, doch — en zie hier weer het noodlottige — alleen uit opportuniteit, omdat door het maatschappelijk beginsel van vrijheid voor allen ook op geestelijk gebied, (het beginsel der revolutie en later ook der liberalen) de R.K. ook de door hen gewenschte vrijheid van godsdienst en onderwijs verkregen.

Had de onverdraagzaamheid der andere volksgenooten de R.K. in vroeger tijden niet ontrecht, hen niet beschouwd als een niet-volk, zij zouden nooit de Fransche revolutie met haar verderfelijke leer, noch het liberalisme, dat daar een spruit van was, hebben aangehangen.

't Is tot op dezen dag geweest en 't zal 't blijven tot in lengte van dagen, men reikt de hand aan de propagandisten der duisternis,

als men er direkt of indirekt voordeel voor zichzelf in ziet.

En moeten we van onze dappere voorvaders, die geleden en verdragen hebben, zeggen, dat zij — om de woorden aan te halen van pastoor Witbols aan de Staten van Holland en West-Friesland — niets verlangden dan de vrijheid (van Godsdienst), wij moeten helaas in onze dagen getuigen: „Daarom kán 't niet zijn dat straks een compromis met de S.D.A.P. gesloten zal worden, daarom niet en ook niet meer om gelijkberechtigdheid bij het toewijzen van ambten en betrekkingen in overheidsdienst; daarom kán 't niet zijn; nu wordt 't slechts gedaan om de macht." Maar daarover later meer.

Bij de grondwetsherziening van 1848 eischten de R.K. in liberalen geest Vrijheid! Vrijheid van Godsdienst, vrijheid van onderwijs, vrijheid van associatie (met het oog op de kloosters). En inderdaad bracht het ontwerp van de commissie van vijf bovengenoemde vrijheid. 't Is niet ondienstig hier te wijzen op den storm van verontwaardiging die er ontstond onder de oude palstaanders tegenover de rechten der R.K. Volksgenooten. O, die miskenning, die bron van alle ellende voor ons volk, ware daarvoor in de plaats geweest die heerlijke geest, die de N.S.B. bezielt, hoeveel ellende en haat zou ons mooie volk minder gekend hebben!

Nu een periode van spanning, verhitte gemoederen, uitingen van haat en verachting en ware 't niet, dat de bloedige Juni-revolutie in Parijs uitgebroken was, het ontwerp zou niet zijn aangenomen. Nu werd het aangenomen met 42 tegen 14 stemmen.

Laat ons direkt hierna vermelden, dat met de grondwet van 1848 het herstel der bisschoppelijke hiërarchie werd ingeluid en dat hierdoor een agitatie in het land ontstond, die een burgeroorlog dreigde te ontketenen, dan begrijpen we voor de zooveelste maal, wat 't zeggen wil als het groote beginsel, dat alleen een volk in vrede en welvaart kan doen leven, het groote beginsel van één voor allen en allen voor één, plaats moet maken voor den geest van allen tegen allen.

Na 1848 ontwikkelde zich een politieke constellatie, die het best geteekend is door de twee groote tegenstellingen liberalen en conservatieven. De R.K. behoorden voor het grootste gedeelte tot de eerste groep doch ook de laatste groep telde R.K. aanhangers.

Als een politieke groep kwamen de R.K. nog niet uit en het kleine groepje Anti-revolutionairen rond Mr. Groen van Prinsterer stond geheel geïsoleerd.

De L.O. wet 1857 (v. Rappard) bracht de R.K. en A.R. iets bij elkaar. 6 (van de 12) R.K. stemden met Gr. de 7 A.R. tegen.

Tegelijk teekent zich hier de tegenstelling in inzichten t.o.v. de onderwijswetgeving tusschen het liberale en het R.K. beginsel sterk af en de R.K. begonnen, doordat de onderwijsstrijd het middelpunt der politieke belangstelling begon te vormen, zich steeds verder van de liberalen, hun vrienden van vóór, tijdens en na 1845, te verwijderen.

Toen in 1864 Paus Pius IX in zijn Syllabus de dwalingen van het liberalisme absoluut veroordeelde, werd die verwijdering zoo groot, dat een breuk onvermijdelijk scheen.

Het mandement der Bisschoppen 1868 deed de rest. Hierin werd de liberale geest, die zich vooral openbaarde in haar beginsel van neutrale overheidsschool en absoluut afwijzende houding, ten opzichte van de Vrije School, ten stelligste veroordeeld.

Toen de Katholieken zich nu afwendden van hun vrienden van 1848, die hun gelijkberechtiging in vrijheid hadden bezorgd, verwekte deze houding begrijpelijkerwijze een antipathie van liberale zijde tegenover de R.K. En nu komt de „schoone" politiek, die later zulk een massa verheven literatuur in ons land zal bezorgen, steeds duidelijker naar voren. De conservatieven maakten van den anti-katholieken geest der liberalen en den anti-liberalen geest der katholieken gebruik om de liefde der R.K. voor zich te winnen.

De tegenstellingen werden toegespitst, de verschillen aangedikt.

Pijnlijk werden de R.K. getroffen door een daad, die later door hun politieke coalitiegenooten de C.H. zal worden herhaald, de liberalen kregen erdoor, dat ons gezantschap bij den Paus, die zijn staten verloren had, werd teruggeroepen.

De verontwaardiging der Katholieken, die zich toen durfde luchten, hetgeen ze na den nacht van Kersten, toen de C.H. vrienden hun hetzelfde bezorgden, niet durfden uit vrees de politieke vriendschap en daarmede de coalitie te verliezen, die verontwaardiging uitte zich in een petitionement met 400.000 handteekeningen, den koning aangeboden.

Dr. Schaepman schreef toen in „De Tijd" een artikel „Ons Vaderland", waarin onderstaande zinsnede voorkomt. (Tusschen twee haakjes goed, dat dat artikel nu niet geschreven is, anders had een aanvullend artikel uit het Wetboek van Strafrecht, door den R.K. Min. van Justitie Van Schaik ingevoerd, hem een gevangenisstraf van 30 dagen bezorgd.)

Hij schrijft dan: „Dit dan is geschied: men heeft Nederland geplaatst aan de spits dergenen, die afvallig werden van eer en recht, aan de spits der aanbidders van het zegepralend onrecht. Men heeft Nederland, het vrije, fiere Nederland, doen knielen voor een regeering, die de roof tot haar wapen en de logen tot haar sprake heeft. Dat en niet minder heeft men gedaan in den naam van het Vaderland, ons Vaderland."

Na den nacht van Kersten heeft men zulke taal niet gehoord, maar dat werd ons ook geleverd door de politieke vrienden der R.K.S.P.

Oh, schoone, praktische politiek! Oh, schoone politieke constellatie!

De liberalen groeiden in kracht, zoodat ze een schoolwet voorstelden, de Schoolwet Kappeyne van 1875. Met echte liberale hooghartigheid verklaarde Kappeyne: „De minderheid moet maar onderdrukt worden, want zij is de vlieg, die de gansche zalf bederft." Met 50 tegen 30 stemmen werd de z.g. scherpe resolutie aangenomen. 50 liberalen tegen 17 R.K., 8 A.R. en 5 Conservatieven.

Deze wet door Abr. Kuiper genoemd „het decretum horrible" (verschrikkelijk besluit) dreef de R.K. en A.R. dichter bij elkaar.

De overmacht der regeering, die gezag is, omdat zij de macht heeft van het getal, doch niet uit recht, deed dienzelfden grooten Dr. Schaepman woorden schrijven, die in deze dagen de N.S.B. hem met een zeer kleine wijziging kan nazeggen:

„De liberale partij heeft den strijd beslist door de overmacht. Waar zij niet kon overreden, daar heeft ze overstemd; waar zij niet kon overtuigen, daar heeft ze gesmoord. Zij heeft haar leuze verwezenlijkt, de strijd moet uit zijn!

Maar de strijd is *niet* uit! Want *wij* zullen niet ophouden *van den strijd*. Geen oogenblik, zelfs niet in gedachten.

Voor ons is de strijd een deel van ons leven. En de bijzondere school zal blijken beter wapen te hebben dan de openbare. Heeft de laatste de wet, de eerste heeft het geloof. En gij, gij kent Uw landaard niet, wanneer gij waant dat het Nederlandsche volk zou zwijgen en bukken onder de willekeur, die gij tot wet verheven hebt.

Neen, de strijd is niet uit!"

Zet voor liberale partij, de politieke constellatie, voor bijzondere school de N.S.B. en voor de openbare het parlementaire stelsel en Schaepman heeft *onze* woorden gesproken.

Zooals gezegd, de schoolwet-Kappeyne bracht de tegenstanders dier wet dichter bij elkaar.

De R.K. en A.R. die uit hoofde van hun godsdienstig beginsel ver van elkaar afstonden, welke afstand vooral door de A.R. sterk werd gevoeld en die in bijna drie eeuwen was ontstaan, vonden elkaar daar, waar de eisch voor de vrije school uit ieders Christelijk beginsel gesteld werd.

Dr. Schaepman voor de R.K. en Dr. Abr. Kuyper voor de A.R. zagen de noodzaak in elkaar te steunen in den strijd voor dat gemeenschappelijke doel. Deze Abr. Kuyper was fel anti-papist en wilde oorspronkelijk van een samenwerking niets weten. Hooghartig sprak hij: „Willen de Roomschen op onze candidaten stemmen, goed, maar dat ze nooit rekenen op hulp van ons." Hij verklaarde zelfs onomwonden den ultramontaanschen invloed te willen bestrijden door samenwerking met liberalen en radicalen.

Mgr. Schaepman echter hield zijn oogen steeds op de samenwerking gericht.

Laat ons onmiddellijk opmerken, dat de R.K. voor die samenwerking heel wat vernedering en hooghartigheid van den kant der A.R. hebben moeten verduren.

Dit haalt echter in den tijd, waarover we nu spreken, nog niet bij wat we heden ten dage beleven, nu niet meer uit edele motieven (de vrije school) doch uit louter materialisme de meest heilige principes over boord worden gegooid, de heiligste gevoelens worden gekwetst, als het parlementaire machtsmiddel, de 50 plus zooveel, maar verzekerd is.

Dr. Schaepman maakte van die parlementaire noodzakelijkheid, — het getal — een levenskwestie door n.l. de coalitie (het monsterverbond) te forceeren en daarnaast ijverig te werken aan het tot stand komen eener eendrachtige R.K. Staatspartij.

Heb ik tot hiertoe een noodzakelijk overzicht gegeven — zij het zeer beknopt — van de geschiedenis onzer R.K. Volksgenooten vanaf de hervorming, nu ben ik gekomen aan dat hooofdstuk, dat tot op dezen dag doorloopt.

In het voorgaande heeft men gezien, dat de ontrechting en verguizing van het eene gedeelte van het volk door het andere, uit haat geboren, een aanklacht is tegen de eenheid, die zoo noodzakelijk is voor vrede en welvaart in een volk. We hebben gezien, dat zelfs de revolutie en later het liberalisme met haar verderfelijke beginselen

en theoriën blijde werden begroet, omdat men daardoor het einde zijner onderdrukking zag, het begin van zijn vrijheid.

Met die revolutie, met dat liberalisme werd echter het bekende stelsel binnengehaald, waardoor de organische staat op maatschappelijk en politiek gebied onmogelijk werd en het funeste parlementaire stelsel, het stelsel, dat haar principe vindt in de macht van het getal, de staatkunde beheerschen ging.

Hebben we dus in de vorige bladzijden in de emancipatie der R.K. volksgenooten een uitvloeisel gezien van het stelsel als zoodanig, (Fransche revolutie-liberalisme) in de nu volgende bladzijden zullen we zien, dat die emancipatie tot een macht zal groeien, niet meer, omdat ze even redelijk is als de emancipatie, maar, omdat ze een uitvloeisel is van het stelsel, dat het getal de macht geeft en het gezag. Brengt men het dus, hoe dan ook, hetzij alleen, hetzij door compromissen met anderen tot (50 plus x) % dan heeft men de macht en het gezag.

Ieder voelt, dat het een zeer wankelbare toestand is.

Het fundament voor het prestige een „getal" en niet de geest, die gesteund door ethische en geestelijke overtuiging het gezag gezag maakt.

Hoe het zij, het parlementaire stelsel met het getal als fundament was er en Mgr. Dr. Schaepman als practisch man was ervan doordrongen, dat hij dat feit uitbuiten moest, wilde hij vele van zijn doelstellingen bereiken. Hij voelde, dat hij de R.K. tot eendrachtige samenwerking moest brengen om zooveel mogelijk mandaten in de vertegenwoordigende lichamen te veroveren. Hij, de geboren organisator, streefde met alle energie, die in hem was, naar de vorming eener R.K. Staatspartij. Een gefundeerde partij dus, met een vast omlijnd program, zooals de A.R. reeds bezaten.

Daarvoor verscheen van zijn hand in 1883 een geschrift getiteld: „En Katholieke partij — Proeve van een program." Het heeft nog 13 jaar geduurd nl. tot 1896 eer de R.K. Staatspartij op een program geconstitueerd werd.

Toch heeft deze machtige invloed van Dr. Schaepman reeds het succes gehad, dat in 1888 door samenwerking der R.K. met de A.R. het eerste z.g. Christelijk kabinet Mackay ontstond.

Het Program van 1896 had de Proeve van 1883 tot grondslag. Tot goed begrip van de verwording der R.K. Staatspartij is het noodzakelijk Dr. Schaepman zelf aan 't woord te laten.

Eerst zijn definitie van een Katholieke partij: „Een katholieke partij „in Nederland is niets anders dan een v r ij e vereeniging van katho- „lieke Nederlanders, die uitdrukking geeft aan hun politieke persoonlijkheid."

Als hij over het karakter dier partij spreekt, stelt hij een vraag, of het eigene, het persoonlijke dezer partij in het katholieke te zoeken is. Onder de verschillende antwoorden komt driemaal *ja* voor en driemaal *neen*.

Eén antwoord vind ik hier noodzakelijk aan te halen. „Neen, waar men zou besluiten, dat zij, die niet tot deze partij wilden gerekend worden, het recht op den naam van Katholiek zouden hebben verloren; waar men zou willen gissen, dat bij de zoodanigen het persoonlijk geloofsleven minder krachtig moest worden geacht."

Zoo schreef de groote Schaepman, de emancipator der R.K. in Nederland, zooals hij genoemd wordt, in een tijd toen nog veel, zeer veel gewonnen moest worden, toen de partij nog gevormd moest worden en dus haar ontstaan en bestaan voor de R.K. veel grooter waarde had, dan haar bestaan nu, nu de R.K. minstens gelijkberechtigd zijn met de andere volksgenooten.

En wat durft men nu beweren? Wat durven de leden der R.K. Staatspartij zelf te zeggen als hun gevraagd wordt of deze of gene N.S.B.er goed Katholiek is? Dan durft men meer dan eens zeggen: „Katholiek is hij, maar goed niet, want hij is N.S.B.er."

Durft Prof. Verhaar in het Schild-nummer van Augs. '33 niet beweren, dat hij die niet de R.K. Staatspartij steunt, zondigt tegen het IVe gebod, dat men in geweten verplicht is op de R.K.S.P. te stemmen?

Worden in flagranten tegenspraak met Schaepman's bedoelingen de N.S.B.ers niet als slechte Katholieken aangewezen, omdat zij niet tot de R.K.S.P. zijn toegetreden?

Ziet hier de R.K.S.P. in haar verwording. Zij stelt zich op als één en onverbrekelijk met de geloofsovertuiging. Niet eens, wat Schaepman nadrukkelijk afkeurde, niet eens een kerkelijke partij, neen geloofsovertuiging en politieke overtuiging via de R.K.S.P. beide op zonde verplicht.

Is 't niet godslasterlijk dat zoo een Tweede Kamerlid te Hillegom de Katholiciteit van een N.S.B.-propagandist verdacht maakt en zich zoodoende zelf, hem den R.K.S.P.er met het decorum van waarachtige katholiciteit omgeeft.

De groote Schaepman stelde zijn Proeve geheel op in den geest zooals Pauselijke encyclieken, zelfs na hem uitspraak deden.

Lezen we niet op pag. 46 Pauselijke Documenten bewerkt door J. D. J. Angenent. (Enc. Immortale Dei): „Gaat het echter over „vragen van zuiver politieken aard, over den besten staatsvorm, „over het op deze dan wel op die wijze besturen van een staat, dan „is een eerlijke gedachtenwisseling mogelijk. En dan is het onrecht- „vaardig om tot degenen van wie men weet, dat zij rechtschapen „zijn en tevens bereid om gehoorzaam te aanvaarden de beslissingen „van den Apostolischen Stoel, verwijten te richten als zij over de „dingen, die wij noemden, een afwijkende meening bezitten en het „onrecht is te grooter, wanneer zij, hetgeen tot onze droefheid „meermalen geschied is, beschuldigd worden, dat zij het Katholieke „geloof niet hebben bewaard of althans hun geloof niet onverdacht is."

In de enc Cum multa zegt Paus Leo XIII o.a.: „Men vluchte de „valsche meening van hen, die den godsdienst zoodanig met een „politieke partij vereenzelvigen, dat zij er toe zouden komen de „aanhangers van een andere partij als bijna afvallig van den godsdienst „te verklaren."

En Paus Pius X schrijft in zijn allocutie (zie bovengenoemde documenten): „Dat het een dwaling en een gevaar is, in beginsel het „Katholicisme met een bepaalde wijze van bestuur te vereenzelvigen."

Toch durven de heeren der R.K.S.P. den euvelen moed te vinden deze uitspraken der Pausen te negeeren (wat een prachtsoort Katholieken!) en hun geloofsgenooten, die voor edeler doel dan zij hun leven zelfs hebben ingezet, verdacht te maken ten opzichte van hun geloof.

Keeren wij terug tot de R.K.S.P. geconstitueerd op het program van 1896.

Ten opzichte van de sociale paragraaf nam men de Enc. Rerum Novarum als grondslag.

Ten opzichte van de koloniën eischte men herziening der verordeningen op het toelaten van Christenleeraars, priesters en zendelingen in Ned. Indië.

Ten opzichte van het gezantschap bij den Paus eischte men herstel daarvan.

Ik noem deze punten speciaal omdat die specifiek voor de R.K.

van uitsluitend belang waren, de andere punten konden zonder veel bezwaar door de andere partijen worden onderschreven.

De R.K. Staatspartij kon nu haar actie ontplooien ter verwezenlijking van haar program. Hoe?

De (50 plus 1) % in het parlement bezaten zij niet. Dus de coalitie, de samenwerking met A.R. was geboden. Men kon zich natuurlijk niet verbeelden, dat die A.R. de specifiek R.K. eischen steunen zouden. Compromissen sluiten, dat was de zaak. Marchandeeren, koehandel met principes, ziedaar het noodzakelijke om tenminste het doel: „de Vrije school" binnen te halen. Compromissen sluiten, dat is de kanker van het stelsel, dat ons land regeert, compromissen sluiten, dat is het stelsel van onwaarachtigheid, waaraan de heiligste principes en principieelste eischen ten offer worden gebracht. Men moet wel, wil men in dit stelsel, waar het getal gezag verleend en macht, iets bereiken. Maar wat men bereikt, is slechts materieele winst, omdat op de principieele punten de partijen ongeveer elkaars antipoden zijn. Dat is het onzedelijke van het stelsel, dat voortduurt tot op dezen dag. Want wat is er terecht gekomen van de boven door mij aangehaalde punten. Niets, maar dan ook niets. Neen, onder het linksche oorlogsministerie Cort v. d. Linden is het gezantschap bij den Paus hersteld, maar door de trouwe coalitiegenooten, de C.H.-ers is het weer even gedecideerd weggestemd (1925).

Op menige plaats in onze Oost mag ieder komen, zelfs de marxist, de bolsjewiek, de communist, maar de R.K. missionaris kan wegblijven.

Waardoor kan dat, waardoor mogen wel marxistische- en dageraadsoptochten door steden en dorpen trekken, doch mag een processie der R.K. niet buiten het hek der Kerk komen, niettegenstaande een trits van z.g. Christelijke kabinetten? Omdat de samenwerking een leugen is, een bespotting, een wergwerpen der principes, een verwording.

Sinds de onderwijs-pacificatie in 1920 een groot punt, dat principieel was, doch zoowel voor R.K. als A.R. en C.H., tot stand is gekomen, is het uit met principieele doelstellingen en gaat men alleen samen om maatschappelijke, materieele voordeelen of machtsbezit. Wij zullen straks zien, dat daardoor de band met de A.R. en C.H. zoo los is geworden, dat men er niet tegen op zal zien, binnen afzienbaren tijd evenals voorheen een electoraal en politiek accoord tusschen R.K. en A.R. en C.H., een zelfde accoord tot stand te brengen tusschen R.K. en S.D.A.P.

't Is het uitvloeisel van het onwaardige stelsel, waarin men niets bereiken kan zonder accoorden en compromissen, welke noodzakelijk leiden moeten tot het prijsgeven der meest principieele programpunten.

Toen de R.K. Staatspartij practisch tot stand gekomen was, doch natuurlijk nooit alleen de (50 plus 1) % halen kon, omdat zij slechts een deel, een minderheidsdeel van het Ned. Volk omvatte, zocht men meerderheidsgroepeering.

Met de liberalen was samenwerking na Kappeyne uitgesloten en dus vond men de kans bij de A.R., door Dr. Kuyper geleid, die met de R.K. als voornaam programpunt de vrije school hadden.

't Was moeilijk de geweldige tegenstellingen te overbruggen, die historisch gegroeid waren tusschen de R.K. en de Calvinisten van den ouden stempel, de Gereformeerden, die voor een groot deel de A.R. partij vormden.

Dr. Kuyper zelf sprak vaak minachtend over de Roomschen, die wel hem en zijn partij steunen mochten, als zij er zin in hadden, doch die door de A.R. nooit gesteund zouden worden; liever steunden bij herstemming de A.R. de liberalen.

Toch gaf Dr. Schaepman zijn pogingen niet op. Zooals ik reeds eerder opmerkte, men verdroeg verachting en vernedering.

Ten noorden van den Moerdijk kregen de R.K. hoewel zij daar een flink procent der bevolking vormden geen kans, of nagenoeg geen kans.

Wanneer in de districten een herstemming was tusschen een R.K., die bijna de meerderheid had en een A.R., die daar ver onder lag, dan was bij de herstemming steeds de A.R. gekozen.

De tegenstelling van twee en meer eeuwen was er nog. Zelfs bij een herstemming tusschen een R.K. en een liberaal legde de R.K. het af, hetwelk niet gebeurd was als de A.R. de R.K. gesteund hadden. Doch zij stemden den liberaal of onthielden zich.

Wel prettige ervaringen, die de R.K. opdeden met het schoone stelsel van marchandeeren en kruipen om zeteltjes te winnen.

Toen dan ook als vrucht der „samenwerking" in 1888 het eerste coalitie-ministerie optrad, dat zich meer grotesk en eigengereid dan op goeden grond een Christelijk ministerie noemde, bestond de Tweede Kamer uit 26 R.K. en 27 A.R. + 1 Conservatief.

Schaepman berekent dat de A.R. van hun 27 zetels 13 of wellicht nog meer aan de R.K. te danken hadden. Geen wonder, dat de

Coalitie het „Monsterverbond" genoemd werd. Monsterachtig was het zeker en een „monster", een proef van een ministerie, dat het toppunt van parlementaire wandrochtelijkheid is, was dit ministerie uitermate.

Dr. Kuyper, die de volgende jaren meer inzag, dat hij toch wel steeds op de R.K. zou aangewezen blijven, begon eindelijk inzicht in de werkelijkheid te krijgen en nam tactisch langzaam zijn draai van steile Calvinist en anti-papist tot vriend van Rome, welke draai vooral makkelijk gemaakt werd na zijn ontdekking: „Wij stoelen beiden op dezelfden wortel des geloofs". Tableau! ! !

Wie had dat gedacht?

Laat ik even opmerken, dat de oude palstaanders toen nog geen Ds. Kersten en van 't Zand hadden, anders hadden zij zich toen ook geroerd, want al draaien de officieele instanties, dan draaien de schaapjes niet altijd mee.

In 1889 werd de schoolwet-Mackay aangenomen, die gedeeltelijke pacificatie bracht. Door de legerwet Bergansius verdween het kabinet.

In 1891 kwam er een nieuw linksch kabinet.

In die 90er jaren kwam die teekening in de politieke constellatie, die in groote lijn heden nog aanwezig is.

De liberalen waren verdeeld in Vrij- of Oud-liberalen en de vooruitstrevende Unie liberalen, terwijl de Radicale bond (de later Vrijz. Democratische bond) nog verder wilde gaan.

Bij de Anti-Revolutionairen scheidden zich nu de zgn. Vrij-anti-revolutionairen af, onder Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman (de latere Christelijk Historische Unie. (Kuyper's draai naar de R.K. was hier niet vreemd aan).

De S.D.A.P. had nog even den tijd.

Van '91—'94 kwam het Unie-liberale ministerie-Van Tienhoven, Tak van Poortvliet.

Bij de verkiezingen van '94 kwamen de A.R. door bovengenoemde houding van Kuyper van *27* op *13*. Weer een liberaal-ministerie volgde in '94.

In 1897 weer een liberaal-ministerie.

Onder dit liberale ministerie kwam de leerplicht in 1901 er door met 50—49 stemmen. Had Schaepman, die als eenigste R.K. met Kolkman voor deze wet stemde, tegengestemd (wat eenigen tijd twijfelachtig was), de zegenrijke wet zou verworpen zijn geweest.

Ziedaar weer een fraai voorbeeld van de dwaasheid van het parlementaire stelsel waar het getal regeert.

Maar tevens wijs ik op dit feit omdat de groote Schaepman, voor wien men een standbeeld heeft opgericht, die als een heilige, leefde en streed, de principieele vechter, door de toen evenals nu niets ontziende R.K. pers werd verguisd en beleedigd.

Kolkman roept uit in zijn levensschets van zijn grooten vriend Schaepman: Een beschrijving naar waarheid van al het gebeurde, zou mij de gal doen overloopen.

De *Maasbode* oordeelde de beide mannen ongeschikt als afgevaardigden. Heel de R.K. pers ging hen te lijf. De Limburger Koerier, die ook nu nog weet wat edele pers-manieren zijn, schreef o.a.: „En vraagt ge, wie die eene mensch is, dan moeten wij U helaas antwoorden: „Dat is Schaepman." Ja waarachtig hij is 't. Diepbedroevend voorwaar." Limburg, hoedt U voor het Schaepmanianisme. Het Schaepmanianisme is de besliste vijand van de bijna algemeene opinies der Katholieke partij en in dezelfde zaken, vriend van de liberale tegenpartij. Het Schaepmanianisme is een hopelooze nawas van wijlen het beruchte en verderfelijke liberaal-katholicisme."

Ja lezer, zoo schreef zoo'n krant over den bevechter van het liberalisme, den grooten eerlijken Schaepman.

Zoo schreef die krant, zoo schrijft heden ten dage de geheele pers der R.K.S.P. groot en klein over degenen, die uit heilige overtuiging strijders zijn voor het schoone ideaal, dat land en volk redden zal uit de klauwen van het liberalisme en het Marxisme, waar het juist nu zoo vast in omklemd raakt. Zoo schrijft die pers der R.K.S.P. tegen den overtuigden R.K. tevens lid der N.S.B.

Het gekuip tegen den grooten Schaepman, het gekuip van onwaardigen, kortzichtigen, roekeloos-kortzichtigen en eigenwijzen had tot gevolg, dat in 1901 Schaepman niet herkozen werd.

Wat zegt Kolkman?

„Dit is zeker: Nadat alles was geschied, was Schaepman gebroken en hoewel een groot deel van Katholiek Nederland, het Utrechtsche, hem veelal trouw was gebleven, was in het overige deel zijn invloed verloren; zijn aanhangers werden slechts sporadisch gevonden en gaven niet dan heel schuchter van hun bestaan blijk. Zóó zeer had men de menschen opgehitst, dat onder de toejuichingen van een deel der Katholieken, Schaepman het moest beleven, dat hij bij de verkiezingen niet werd herkozen!

De uitspraak der liberalen was ditmaal juist, „een der Katholieken viel, maar deze geldt voor tien".

Geheel er bovenop gekomen is de doctor nooit. Wel zijn de scherpe punten gesleten en werd hij, de vroeger uitgebannene, o.a. Voorzitter van de Katholieke Kamerclub. Ook heeft, gelijk immer, de tijd vele herinneringen gedoofd en werd tenminste Schaepman's katholiciteit *niet meer* in twijfel getrokken (in de Kamer was hem de Syllabus voor de voeten gegooid). Maar toch was en bleef hij tot aan zijn sterven voor velen gevlekt.

Tot aan zijn sterven! Gelukkig is bij en na zijn dood een beter besef doorgebroken en werden lofzangen vernomen," enz.

Waarom heb ik bij Dr. Schaepman's laatste levensjaren zoolang stil gestaan? Om U, lezer goed te doen beseffen den ellendigen invloed van een pers, die zich niet ontziet om zelfs mannen als een Schaepman te verguizen en zijn Katholiciteit verdacht te maken.

Zoo is het in *deze* dagen. De pers, die haar invloed meent te kennen en dezen invloed op vele argelooze lezers ook heeft, geeft in haar kolommen plaats aan geschrijf van personen die de idealen van haar tegenstanders het best meenen te kunnen aanvallen, door het Katholieke geloof, als bedreigd voor te stellen, of encyclieken der Pausen, of mandementen van bisschoppen uit te spelen op de manier waarop *zij* ze uitleggen en als het hun in hun kraam te pas komt, al ware het zelfs door citaten te vervalschen of uit hun verband te rukken, door handig samenflansen van citaten, door uitleggingen of commentaren, die verkeerd of op z'n zachtst uitgedrukt niet duidelijk zijn.

Geheel de pers, die den treurigen moed heeft zich Katholieke of Vereenigde Katholieke pers te noemen, speelt hetzelfde, diep treurige spel als in 1900—1901 tegen den grooten Schaepman.

Roekelooze kortzichtigheid of opzettelijke boosaardigheid, ik weet het niet, zet het R.K. volksdeel op tegen de N.S.B. om het langzaam maar zeker in de stemming te brengen, dat tegen die N.S.B. alles geoorloofd is. Ja, alles.

En dan kom ik, lezer, tot de waarheid omtrent het tweede deel van den titel op deze brochure, „De verwording der R.K.S.P. sinds Schaepman". Schaepman had uit den parlementairen toestand de logische gevolgtrekking gemaakt: Wil ik de emancipatie der R.K. in Nederland en de vrijheid van onderwijs bereiken, dan moet ik

een partij groot maken, zoo groot mogelijk en dan samenwerking zoeken om de (50 plus 1) % te behalen.

Het is Schaepman gelukt. De emancipatie der R.K. in Nederland is een niet te ontkennen feit; de onderwijs-pacificatie is er.

De R.K.S.P. heeft, dank zij de evenredige vertegenwoordiging in 1918 — 30 zetels behaald. 13 A.R. plus 7 C.H. en de Kamer was op het doode punt.

Toch trad het kabinet Ruys de Beerenbrouck op; de 1e R.K. premier.

In die dagen greep de revolutionaire S.D.A.P. onder leiding van P. J. Troelstra naar de macht. Troon en kroon van onze geliefde Koningin werden door de marxisten van Troelstra bedreigd met omverwerping. Geen mogelijk-revolutionair-zijn, lezer, geen bloemlezing van een persbureau om uit aan-elkaar-geregen volzinnen en citaten een beweging revolutionair te verklaren, omdat de politieke constellatie-aan-'t-roer 't zoo wil, neen daadwerkelijke revolutie der S.D.A.P., die, ware zij gelukt, ons land in een poel van ellende gedompeld zou hebben, in een burgeroorlog, een bloedbad. De Troelstra's gevolgd door de Wijnkoopen, evenals overal in landen, waar revolutie begint, de radicale elementen de overhand krijgen; de Mirabeau's gevolgd door de Robespierre's; de Kerensky's door de Lenin's, de Troelstra's door de Wijnkoopen. De werkelijke revolutie geproclameerd in ons land. Zij is mislukt, lezer, doordat Ruys de Beerenbrouck, *die* Nederlanders om zich wist te vereenigen, die ons Vaderland niet in handen wilden zien nemen door de marxisten, doordat Ruys om zich heen kreeg de mannen, die *nu nog*, nu Ruys en zijn vrienden de geestverwanten van Troelstra, de Albarda's, de A.B.K.'s, de Oudegeesten, de Polakken niet meer meenen te behoeven te vreezen, die *nu nog* ons Vaderland te goed, te mooi, te lief vinden om een prooi te worden van de voorposten van Moskou.

De revolutionairen van 1918 zijn er nog, onveranderd, even rood; niettegenstaande hun draaien op verschillende congressen ('t laatst op 't Paaschcongres te Utrecht 1934) niettegenstaande hun al of niet gedetoneerd zingen van het Wilhelmus ingezet door den Doctor hon. causa, niettegenstaande hun uiterst legale houding, die spreekt uit hun rustig toegelaten optochten door Amsterdam, niettegenstaande zij een fractie zijn der 2e internationale, die overal, daar, waar de revolutie een kans krijgt, met de communisten samengaat.

Maar de politieke constellatie, de partijen aan de macht, hebben hen onschuldig, zachtaardig, goedig verklaard en de mannen, die in 1918 troon en kroon der Koningin tegen dat gebroed verdedigden, zijn buiten de wet gesteld, omdat het N.S.B.ers zijn.

Hoe onbegrijpelijk dit voor een gewoon Nederlander ook moge zijn, 't zal ons duidelijk worden, als we zullen zien, waar het parlementarisme een partij en partijen toe brengen kan; als 't principieele niet meer geldend zijn kan; als de beginselen wel opgeld doen als leuzen om een gunstigen stembusuitslag te verkrijgen, doch alle partijen ze opbergen, alle en dus ook de R.K.S.P. wanneer voor het voeren van practische politiek die beginselen een sta-in-den-weg vormen.

Deze verwording der politieke partijen, deze verwording der R.K.S.P. als gevolg van de parlementaire grondwet: „ziet de (50 plus 1) % te halen en Uw macht is verzekerd," zie de (50 plus 1) % te halen door U te verbinden met een andere partij, al zult ge door het noodzakelijk sluiten van compromissen uw allereerste met klem van woorden verdedigde beginselen prijs moeten geven," is vooral sinds Schaepman een afschuwelijk feit geworden. [1])

---

[1]) Inmiddels verscheen in „De R.K. Staatspartij" een artikel, dat volkomen bevestigt, wat ik hier geschreven heb over het feit, dat compromissen noodzakelijk zijn, waarbij de principes verkwanseld moeten worden, omdat de R.K.S.P. een verre minderheid is en de (50 plus 1) % niet heeft. Wel een onverdachte getuigenis, die uit dien hoek komt.

Hieronder volgt het:

„Als de Katholieke Staatspartij niet heeft volbracht wat zij heeft „beloofd, of wat men van haar had verwacht, dan moet men eerst „onderzoeken of dat wel haar schuld was. Zijn er ook factoren „geweest, die buiten haar toedoen haar belet hebben te volbrengen, „wat zij zich had voorgesteld? Bedenk toch ook steeds, dat de „Katholieke Partij, ofschoon de sterkste partij, toch niet over de „meerderheid der stemmen beschikt en dat zij, om iets te bereiken, „steeds op samenwerking met andere partijen is aangewezen en dat „zij zonder samenwerking niets kan bereiken. Dat ze dus bepaalde „punten van haar program niet heeft kunnen verwezenlijken is niet „te wijten aan haar onwil, maar aan het feit, dat ze hiervoor niet de „noodige samenwerking heeft gevonden. Ook het tweede argument

Dit afschuwelijke feit, veroordeelt voor een ieder, die een politieke partij uit beginsel steunde en dus voor iederen R.K. in 't bijzonder onvoorwaardelijk het stelsel van het getal.

Het prestige, zooals men dat noemt, voor de R.K. in Nederland hangt af van een toevallig geslaagde coalitie, die morgen verdwijnen kan. Daar zijn de beginselen dan voor opgeofferd.

Daarvoor hebben, dus nogmaals, de R.K. opgeofferd o.a.:

1. hun processie-vrijheid;
2. hun gezantschap bij den Paus;
3. de afschaffing der Burgerlijke Huwelijks-prioriteit;
4. de verwijdering of althans de verandering van art. 123 van het Regeerings-reglement Ned. Indië (beperking Missievrijheid).

Wanneer nu straks de 28 mandaten der R.K.S.P. in de Tweede Kamer zou kunnen groeien tot haar hoogtepunt van voorheen (32) en de andere partijen zouden meer voordeel zien in een noem het coalitie of concentratie zonder R.K., waar zou het prestige blijven? Ziet naar België.

Al 't gewonnene zou met een slag kunnen verdwijnen, omdat "t *getal* zich tegen hen gekeerd had.

Neen geen prestige uit het getal, die bedriegelijke en dwaze basis, doch prestige uit de overtuiging, dat in geheel het eendrachtig samenwerkende Nederlandsche volk, gedreven door het ideaal van het fascisme der N.S.B. geen geloofshaat meer maatschappelijk recht met voeten treedt; waar de met kracht doorgezette partijenstrijd de tegenstellingen niet meer verscherpt en tweespalt zaait, maar waar de eenheid in streven den volksgenoot waardeeren doet als Nederlander. Nu niet meer de leuze van Kuyper, die slechts leuze was, doch de

---

„is even onbillijk. Zij is niet katholiek genoeg, zij maakt geen einde „aan de zedeloosheid in de bioscopen, pers, theaters, badplaatsen enz., „bestrijdt processie-verbod niet voldoende of in het geheel niet, „bestrijdt niet het befaamde Missieverbod enz. Bedenkt toch steeds, „dat de Katholieke Staatspartij geen meerderheid heeft en met anderen „moet samenwerken op compromisses en dus wel eens iets moet „dulden om iets positiefs te bereiken. Dat is het geval met iedere „partij die in de minderheid is. Men moet van niemand en ook niet „van een partij het onmogelijke eischen!"

Wie nu nog twijfelen mocht, wordt door het officieele orgaan der R.K.S.P. openhartig ingelicht.

waarheid, dat wij allen, Nederlanders, stoelen op denzelfden wortel van onzen nationalen oorsprong. Geen principes lanceeren en verwerpen, doch erkenning van ieders recht, God als Heer van hart en ziel te erkennen en te belijden, niet, omdat het getal 50 plus 1 aan onzen kant is, maar omdat de geest, die heel het eendrachtig strijdend volk bezielt, ieders godsdienst als een heilig recht voor ieder Nederlander als vanzelfsprekend aanvaardt.

Daarom is het zoo treurig, dat in de partijenstaat van tegenwoordig ons land in de impasse is geraakt, dat het verworden parlementarisme de onzedelijke vormen aan gaat nemen.

Ik wees U op de onveranderde revolutionaire S.D.A.P., die 40 en meer jaren de arbeiders heeft opgevoed tot godloosheid en anti- en a-nationalisme. Zij, de partij der revolutie, als de omstandigheden haar gunstig schijnen, morgen, overmorgen misschien, zij is en blijft het gevaar van ons Volk, ons land, onze koningin en onzen godsdienst...... en wat staat ons nu te wachten, dank zij de decadentie der partijpolitiek?

Toen schrijver dezes een ingezonden stuk zond aan de Maasbode, in het voorjaar van 1933, toen alle kranten vol stonden van de stembus-leuze „Op voor een krachtig gezag" en de R.K. Wethouder van Amsterdam en hij alléén met de 3 S.D.A.P. wethouders het rapport der S.D.A.P. voor vernietiging van het gezag van het Hoofd der school steunde, een rapport waarvan ieder wist, dat de roode Bond van Ned. Onderwijzers er achter zat, een ingezonden stuk, waarin op de schrijnende tegenstelling van leuze en daad werd gewezen, wat kreeg hij toen ten antwoord van den Zeer Eerw. Heer Witlox, hoofdredacteur van de Maasbode? „'t Is de eenigste manier om in Amsterdam practische politiek te voeren".

Zoo is 't. Is 't dan alles leugen, wat men spreekt van zielenadel en karakter?

En wat hooren wij 13 December jl. Senator A. C. de Bruin, den voorzitter van het R.K. Werklieden Verbond en lid van het dagelijksch bestuur der R.K. Staatspartij, lid der Eerste Kamer, zeggen in de Vergadering van de R.K. Kiesvereeniging te Haarlem: „Ik acht samenwerking met de S.D.A.P. niet buitengesloten. Wellicht is deze noodzaak eerder aanwezig dan men wel zou verwachten."

En als dan op den 4en Zondag van den Advent in alle kerken het rondschrijven der Bisschoppen wordt voorgelezen over het weigeren der genademiddelen der Kerk aan hem die lid is van of steun verleend aan

een S.D.-sche vereeniging vraagt men zich af: Waar gaan wij heen? Dan zal eindelijk het feit daar zijn, dat de belangen van het Nederlandsche en dus ook het R.K. Nederlandsche volk, de belangen zoowel sociaal als geestelijk toevertrouwd worden, dank zij de partij verwording, de verwording der R.K.S.P., aan de afgevallen katholieken Wibaut, Vliegen, Ossendorp, v. d. Waerden enz. aan A. B. Kleerekooper, Polak en anderen. Dan zullen deze waardige bondgenooten zich opwerpen als de verdedigers der R.K. principes, dan zal Wibaut met zijn afgrijselijk boek „Het Wordend Huwelijk" onze katholieke gezinnen de zedelijke voorlichting geven.

Neen, gij waarachtige Katholieke volksgenooten van Nederland, 't is ook U genoeg.

Om Minister Marchant niet te laten vallen, en met hem het Kabinet, trok Suring zijn gewonnen amendement in op de belachelijke herziening der L.O.-wet, waarbij de huwende onderwijzeres ontslagen zou worden en de gehuwde mocht blijven zitten.

Om aan de macht te blijven, de macht van materieele winst, zal de hand gereikt moeten worden aan het marxisme, de pestilentie der laatste eeuw, de vernietiger van zedelijke grootheid en godsdienst.

Ziet naar Duitschland, waar 't Centrum hetzelfde spel heeft gespeeld, totdat de ware, oprechte Katholieken inzagen, dat het marxisme (de woorden zijn uit de Maasbode) in Duitschland in 10 jaar tijds 4 millioen zielen aan de kerk had gekost, het marxisme dat Weenen had ontkerstend. Neen, *dat* in ons land niet, dat nooit.

Onze godsdienst kan niet veilig zijn, als ze afhankelijk is van de positie van de R.K.S.P. die met het marxisme een verbond sluit.

Onze godsdienst kan slechts veilig zijn, waar de *godsdienst*, dus ook de R.K. veilig is, in de staat, waar het marxisme vernietigd zal worden, met haar zedelooze lectuur en propaganda, met haar goddeloosheid en negatie van de Christelijke cultuur.

Volgens Uw geweten moogt ge die R.K.S.P. niet meer steunen, juist als ge goed R.K. zijt.

Volgens Uw geweten moet ge *die* beweging steunen, *die* niet van transigeeren weet met Moskou en haar voorposten, de S.D.A.P.

Voor God en Kerk, Vorstin en Land strijdt gij in de gelederen van de N.S.B.

RIJKSINSTITUUT voor OORLOGSDOCUMENTATIE
BIBLIOTHEEK